

Introducció a la musicologia

2014/2015

Codi: 100660

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500240 Musicologia	FB	1	2

Professor de contacte

Nom: German Gan Quesada

Correu electrònic: German.Gan@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No hi ha cap requisit previ, tot i que es recomana expressament la possessió de coneixements musicals assimilables als de Grau Mitjà de Conservatori.

Objectius

- Conèixer les tendències i manifestacions més rellevants de l'evolució del discurs musical en la tradició occidental al llarg del desenvolupament històric.
- Delinear les principals línees de contacte entre el discurs musical i el seu context sociocultural, intel·lectual, estètic i científic.
- Identificar les interrelacions disciplinars de la Musicologia amb d'altres àmbits de recerca artística i cultural.
- Reflexionar sobre l'impacte del fenomen de la globalització en la conformació del panorama musicològic actual.
- Valorar les darreres tendències metodològiques dins de l'àmbit de la Musicologia.
- Oferir eines sistemàtiques, conceptuals i terminològiques adequades per a l'expressió oral i escrita dels continguts musicològics de l'assignatura.

Competències

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar conceptualment una obra de la matèria en qüestió
2. Analitzar els receptors d'un fenomen artístic en un determinat context cultural
3. Aplicar els coneixements adquirits en àrees musicològiques emergents, tant en el camp de la musicologia històrica com en el de l'anàlisi de músiques urbanes, de tradició popular i no occidental.
4. Descriure amb precisió l'objecte artístic amb el llenguatge propi de la crítica d'art.
5. Escriure un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
6. Identificar les principals tendències de recerca musicològica actual.
7. Posar en pràctica els coneixements metodològics adquirits en un primer estadi de recerca bibliogràfica i documental
8. Reconèixer els principals models i aplicació d'aquests a les obres musicals.
9. Reconèixer en la praxi musical els elements de diferents cultures i de diferents èpoques històriques.
10. Relacionar conceptes i informacions de diferents disciplines humanístiques, científiques i socials, especialment les interaccions que s'estableixen entre la música i la filosofia, la història, l'art, la literatura i l'antropologia
11. Relacionar les creacions musicals amb els seus diferents contextos, discriminant les funcions socials de la música, el seu paper i el del músic en la societat i en relació amb les altres manifestacions artístiques..
12. Sintetitzar els coneixements adquirits sobre l'origen i les transformacions experimentades pels diversos camps d'estudi de la disciplina
13. Vincular els períodes de la història de la música amb els períodes de la història de l'art.

Continguts

Bloc I

Tema 1. Musicologia i acostament antropològic: l'homo musicalis.

Tema 2. Musicologia i perspectiva sociològica: la música, activitat social.

Bloque II

Tema 3. Musicologia e història: la música, mitjà de coneixement de la civilització occidental.

Tema 4. Musicologia i disciplines artístiques: punts de trobada.

Bloque III

Tema 5. Musicologia i filologia: la música com a text, el text en la música.

Tema 6. Musicologia i paradigmes científics: entre la dada sonora i l'estructura musical.

Metodologia

Bloque IV

Tema 7. La musicologia com a disciplina històrica: breu acostament historiogràfic.

Tema 8. Tendències actuals de recerca en la Musicologia.

ilitats,
el comentari de textos, partitures i audicions d'interès musicològic

- Seminaris (2) sobre aspectes de la recerca musicològica: Seminari 1 - La cerca d'informació a Internet; Seminari 2 - Criteris de referència bibliogràfica de fonts musicals

Activitats supervisades

- Tant l'elaboració del dossier de recensions de lectures obligatòries (articles o capítols de llibres) com la preparació de la memòria d'activitats seran supervisades pel professor responsable de l'assignatura, que en supervisarà i avaluarà una versió preliminar, facilitarà els textos obligatoris segons avanci el desplegament dels continguts i recomanarà

aquelles activitats (conferències, exposicions, concerts...) més adients per a l'assoliment del resultat d'aprenentatge associats a la memòria, sense tancar la possibilitat de tria lliure, previ consulta, de l'alumne. El format de ambdós ítems d'avaluació s'acordarà en la primera sessió de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris sobre aspectes específics de la recerca musicològica	3	0,12	3, 6, 7
Sessions presencials de caire teòric-pràctic	39	1,56	1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 11, 13
Tipus: Supervisades			
Assistència a concerts / visita a exhibicions artístiques recomanats	12	0,48	9, 10, 11, 13
Preparació del dossier de lectures obligatòries	20	0,8	5, 7, 10, 11, 12, 13
Tutories individuals i/o grupals	4,5	0,18	
Tipus: Autònomes			
Estudi de la matèria de l'assignatura	23,5	0,94	
Organització d'apuntes i de material de classe	22	0,88	
Recerca d'informació bibliogràfica	23	0,92	7

Avaluació

La superació dels quatre ítems d'avaluació és independent i obligatòria per completar el recorregut avalatiu de l'assignatura i el percentatge que cadascun d'ells suposa en la qualificació final és indivisible.

S'estableixen dos períodes de lliurament del dossier de recensions i de la memòria d'activitats: un de parcial (8-10 d'abril 2015) i un de final, al llarg de la primera setmana de juny de 2015. El lliurament es realitzarà en format físic (paper) o electrònic (arxiu .pdf, .doc, .docx o .odt), via "Lliurament de treballs" del Campus Virtual de l'assignatura; no s'admetrà cap lliurament fora d'aquests dos procediments o terminis.

En cas de incompliment parcial d'aquests lliuraments o de no superació d'alguna de les proves escrites establertes, l'alumne podrà optar a la reavaluació de l'assignatura, fins a un percentatge màxim del 40% dels ítems d'avaluació, en la data fixada per la Facultat i prèvia valoració conjunta de la situació amb el professor responsable.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Preparació d'un dossier de recensions de lectures obligatòries	35%	0	0	5, 7, 10, 11, 12
Prova escrita final (3 de juny de 2015)	20%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Prova escrita parcial (25 de març de 2015)	20%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Redacció d'una memòria d'activitats realitzades (concerts/exposicions)	25%	0	0	2, 4, 5, 10, 11, 13

Bibliografia

Obres de referència i manuals

- Andrés, R. Diccionario de instrumentos musicales. Madrid: Península, 2009 (1995).
- Bennett, R. Léxico de música. Madrid: Akal, 2003.
- Burkholder, J. Peter, D. J. Grout y C. Palisca. Historia de la Música Occidental. Madrid: Alianza Editorial, 2009.
- Denizeau, G. Los géneros musicales. Una visión diferente de la historia de la música. Barcelona: Ma non troppo, 2005.
- Fubini, E. La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX. Madrid: Alianza Editorial, 1999 (1988).
- González-Casado, P. Diccionario técnico Akal de términos musicales. Madrid: Akal, 2000.
- González Lapuente, A. Diccionario de la música clásica. Madrid: Alianza Editorial, 2005 (2003).
- Grabner, H. Teoría general de la música. Madrid: Akal, 2001.
- Griffiths, P. Breve historia de la música occidental. Madrid: Akal, 2009.
- Kühn, C. Tratado de la forma musical. Barcelona: Labor, 1992.
- LaRue, J. Análisis del estilo musical. Barcelona: Idea Books, 2004.
- Meyer, L. B. El estilo en la música. Teoría musical, historia e ideología. Madrid: Pirámide, 1999.
- Moore, D. Guía de los estilos musicales. Madrid: Taurus, 1988 (1981).
- Polo Pujadas, Magda. Historia de la música. Santander: PubliCan-Ediciones de la Universidad de Cantabria, 2010.
- Randel, M., dir. Diccionario Harvard de la Música. Madrid: Alianza Editorial, 1997.
- Remnant, M. Historia de los instrumentos musicales. Barcelona: Ma non troppo, 2002.
- Riera, T. Evolució de l'art musical. Història, estils i formes. Barcelona: Columna Edicions, 2001.
- Sadie, S. y A. Latham. Diccionario Akal/Grove de la música. Madrid: Akal, 2000.
- Tranchefort, F.-R. Los instrumentos musicales en el mundo. Madrid: Alianza, 2004 (1985).
-
- Beard, D. y K. Gloag, eds. Musicology: The Key Concepts. London: Routledge, 2005.
- Bonastre, F. Música y parámetros de especulación. Madrid: Alpuerto, 1977.
- Born, G. y D. Hesmondhalgh, eds. Western Music and its Others. Difference, Representation and Appropriation . Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 2000.
- Chailley, J. Compendio de Musicología. Madrid: Alianza Editorial, 1991 (1958).
- Clayton, M., Herbert, Trevor y R. Middleton (eds.). The Cultural Study of Music. A Critical Introduction. New York/London: Routledge, 2003.
- Cook, N. De Madonna al canto gregoriano: una muy breve introducción a la música. Madrid: Alianza Editorial, 2001.

- Cruces, F. et al., eds. Las culturas musicales, Trotta, Madrid, 2001.
- Cruz Cruz, J., ed. La realidad musical. Barañáin: EUNSA, 1998.
- Duckles, V. et al. "Musicology", en The New Grove Dictionary of Music and Musician, ed. S.Sadie. London: Macmillan Publishers, 2001, vol. 17, pp. 488-533.
- Greer, D., ed. Musicology and Sister Disciplines. Past, Present, Future. New York-Oxford: Oxford University Press, 2000.
- Hooper, Giles. The Discourse of Musicology. Aldershot: Ashgate, 2006.
- Kerman, J. Contemplating Music: Challenges to Musicology. Cambridge: Harvard University Press, 1985.
- Kerman, J. Musicology. London: Fontana Press, 1985.
- Krims, A., ed. Music/Ideology. Resisting the Aesthetics. Amsterdam: G+B Arts International, 1998.
- Lang, P. H. Reflexiones sobre la música. Madrid: Debate, 1998.
- López, J. La música de la modernidad. Barcelona: Anthropos, 1984.
- Marco, T. Historia cultural de la música. Madrid: Ediciones Autor, 2008.
- Rodríguez Suso, C. Introducción a la musicología. Leioa: Universidad del País Vasco, 2001.
- Rodríguez Suso, C. Prontuario de musicología. Barcelona: Clivis, 2002.
- Schneider, A., ed. Systematic and Comparative Musicology: Concepts, Methods, Fields. Frankfurt am Main....: Peter Lang, 2008.
- TEMA 1
- Alonso Cánovas, D., Á. F. Estévez y F Sánchez-Santed, eds. El cerebro musical. Almería: Universidad de Almería, 2008.
- Berman, L. The Musical Image. A Theory of Content. Westport-London: Greenwood, 1993.
- Blacking, J. Fins a quin punt l'home és músic? Vic: Eumo Editorial, 1999.
- Cook, N. Music, imagination & Culture. Oxford: Clarendon Press, 1990.
- Cooper, G. y L. B. Meyer. Estructura rítmica de la música. Barcelona: Idea Books, 2000.
- Dahlhaus, Carl y Hans H. Eggebrecht. ¿Qué es la música? Barcelona: Acantilado, 2012.
- Deschaussées, M. El intérprete y lamúsica. Madrid: Rialp, 1991.
- Harnoncourt, N. La música como discurso sonoro. Barcelona: Acantilado, 2009.
- Hennion, A. La pasión musical. Barcelona: Paidós, 2002.
- Kivy, P. Nuevos ensayos sobre la comprensión musical. Barcelona: Paidós, 2005.
- Maconie, R. The Science of Music. Oxford: Clarendon Press, 1997.
- Maconie, R. La música como concepto. Barcelona: Acantilado, 2007.
- Maconie, R. Musicologia. Musical Knowledge from Plato to John Cage. Lanham (Maryland): The Scarecrow Press, 2010.

Martí i Pérez, J. Más allá del arte. La música como generadora de realidades sociales. Sant Cugat del Vallès: Deriva Editorial, 2000.

Meyer, L. B. Emoción y significado en la música. Madrid: Alianza Música 2001.

Quodlibet, 23 (junio 2002). Dossier Psicología de la Música.

Schafer, M. El paisaje sonoro y la afinación del mundo. Guadalajara: Intermedio Ediciones, 2013.

Sloboda, J. A. The Musical Mind. The Cognitive Psychology of Music. Oxford: Clarendon Press, 1989 [1985]

Tema 2

Aguilera, M. de, Joan E. Adell y Ana Sedeño, eds. Comunicación y música I. Lenguaje y medios. Barcelona: Editorial UOC, 2008.

Alsa, Ferran. Barcelona balla. Dels salons aristocràtics a les sales de concert. Barcelona: Base, 2012.

Ballantine, C. Music and its social meanings. New York: Gordon & Breach Science, 1983.

Blanning, Tim. El triunfo de la música. Los compositores, los intérpretes y el público desde 1700 hasta la actualidad. Barcelona: Acantilado, 2011.

Blaukopf, K. Sociología de la música. Madrid:Real Musical, 1988.

Castro, Javier de, ed. 'Ens calen cançons d'ara'. Retrospectiva sobre la Nova Cançó a 50 anys vista. Edicions de la Universitat de Lleida, 2011. Col. Espai/Temps, 57.

Leppert, R. y S. McClary, eds. Music&Society. The Politics of Composition, Performing and Reception. Cambridge-New York-Melbourne: Cambridge University Press, 1996 (1987).

Quodlibet, 32 (junio 2005). Dossier Historia de la Música.

Raynor, H. Una historia social de la música: desde la Edad Media hasta Beethoven. Madrid: S.XXI de España Editores, 1986.

Trípodos, 26 (2010). "Les cares de la música: L'audiovisualització de la música"

Vanhulst, H. y M. Haine, eds. Musique et société. Bruxelles: Université de Bruxelles, 1988.

Tema 3

Bowman, W. D. Philosophical Perspectives on Music. New York-Oxford: Oxford University Press, 1998.

Confines, 22 (2008) - dossier "Música y filosofía".

Dahlhaus, C. Estética de la música. Berlin: Reicheinberger, 1996.

Dahlhaus, C. y R. Katz. Contemplating Music: Source Readings in the Aesthetics of Music, 4 vols. New York: Pendragon Press, 1989.

Fubini, E. La estética musical desde la Antigüedad hasta el siglo XX, Alianza Editorial, 1997.

Kivy, P. Introduction to a Philosophy of Music. Oxford: Clarendon Press, 2002.

Lippman, E. A. A history of Western musical Aesthetics. Lincoln: University of Nebraska Press, 1992.

Peña, Vidal. La razón siempre a salvo. Oviedo: KRK Ediciones, 2011.

Polo Pujadas, M. L'estètica de la música. Barcelona: Editorial UOC, 2007.

Polo Pujadas, M. Filosofía de la música del futuro. Encuentros y desencuentros entre Nietzsche, Wagner y Hanslick. Zaragoza: Prensas Universitarias de Zaragoza, 2011.

Quodlibet, 17 (junio 2000). Dossier Estética del Romanticismo.

Rowell, L. Introducción a la Filosofía de la Música. Antecedentes históricos y problemas estéticos. Barcelona: Gedisa, 1985.

Scruton, R. The Aesthetics of Music. Oxford: Oxford University Press, 1997.

Trías, E. El canto de las sirenas. Argumentos musicales. Barcelona: Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores, 2007.

Trías, E. La imaginación sonora. Argumentos musicales. Barcelona: Galaxia Gutenberg / Círculo de Lectores, 2010.

Calmell, C. La música europea en el context cultural de la primera meitat del segle XIX. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, 2006

Clayton, M. T. Herbert y R. Middleton, eds. The Cultural Study of Music. A Critical Introduction. New York-London: Routledge, 2003.

Cook, N. A Guide to Musical Analysis. London: J. M. Dent & Sons, 1987.

Dahlhaus, C. Fundamentos de la Historia de la Música. Barcelona: Gedisa, 1997.

Kivy, Peter. El poseedor y el poseído. Haendel, Mozart, Beethoven y el concepto de genio. Madrid: Visor, 2011.

Lawson, C. y R. Stowell. La interpretación histórica de la música. Madrid: Alianza Editorial, 2005.

Porta Navarro, A. Músicas públicas, escuchas privadas. Hacia una lectura de la música popular contemporánea. València: Universitat de València, 2007.

Quodlibet, 13 (febrero 1999) y 15 (octubre 1999). Dossier Análisis musical.

Steinberg, Michael P. Escuchar a la razón: cultura, subjetividad y la música del siglo XIX. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 2008.

Tema 4

Albright, D. Untwisting the Serpent. Modernism in Music, Literature, and other Arts. Chicago: Chicago University Press, 2000.

Arnaldo, J. Analogías musicales. Kandinsky y sus contemporáneos [Catálogo de exposición. Madrid, Museo Thyssen Bornemisza, 11.2.-25.5.2003]. Madrid: Fundación Thyssen Bornemisza - Caja de Madrid, 2003.

Boehm G., U. Mosch y K. Schmitd, eds. Canto d'amore. Modernité et classicisme dans la musique et les beaux-arts entre 1914 et 1935 [Catálogo de exposición. Basel, Kunstmuseum, 27.4.-11.8.1996]. Paris: Flammarion, 1996.

Bosseur, J.-Y. Musique et arts plastiques. Interactions au XXe siècle. Paris: Minerve, 1998.

_____. Musique et Beaux Arts. De l'Antiquité au XIXe. siècle. Paris: Minerve, 1999.

_____, dir. Le sonore et le visuel. Intersections musique/arts plastiques aujourd'hui. Paris: Dis Voir, 1994.

Bruhn, S. Musical Ekphrasis. Composers responding to Poetry and Painting. Hillsdale (NY): Pendragon Press, 2000.

Introducció a la musicologia 2014 - 2015

Hahl-Koch, J. Arnold Schoenberg-Wassily Kandinsky. Cartas, cuadros y documentos de un encuentro extraordinario. Madrid: Alianza Editorial, 1987 [1980].

Le Diagon-Jacquín, L. La musique de Liszt et les arts visuels. Essai d'analyse comparée d'après Panofsky, illustrée d'exemples, Paris: Hermann, 2010.

Rozemblem Sloin, Jorge Luis. Glosario de instrumentos musicales. Madrid: Akal, 2011.

Scherzo, 249 (febrero de 2010). Dossier Iconografía Musical

Sciarrino, S. Le figure della musica. De Beethoven a oggi. Milano: Ricordi, 1998.

Tema 5

Escal, F. Contrepoints. Musique et littérature. Paris: Klincksieck, 1990.

Música y literatura. Estudios comparativos y semiológicos, comp. S. Alonso. Madrid: Arco/Libros, 2002.

Quodlibet, 25 (febrero 2003). Dossier Narración y representación en música.

Vega Rodríguez, M. y C. Villar Taboada, eds. Música, lenguaje y significado. Valladolid: Universidad de Valladolid - Glares, 2001.

Tema 6

Catalán, T. Sistemas compositivos temperados en el siglo XX. Valencia: Diputació de València - Institut Alfons el Magnànim, 2003.

Godwin, J. Armonía de las esferas. Un libro de consulta sobre la tradición pitagórica en la música. Girona: Atalanta, 2009.

Goldáraz Gaínza, J. Javier. Afinación y temperamento en la música occidental. Madrid: Alianza Música, 2009 [1992].

Hernández de la Fuente, David. Vidas de Pitágoras. Vilaür: Atalanta, 2011.

Martin, P. J. Sounds & Science. Manchester-New York: Manchester University Press, 1995.

Moreno Soriano, S. Arquitectura y música en el siglo XX. Barcelona: Fundación Caja de Arquitectos, 2008.

Quodlibet, 39 (septiembre-diciembre 1997). Dossier Música y matemáticas.

Xenakis, I. La música de la arquitectura. Madrid: Akal, 2010.

[no es recomana cap bibliografia específica sobre el tema 7, atesa la distribució al llarg de l'assignatura de la discussió de les principals referències historiogràfiques sobre la disciplina]

Tema 8

Citron, M. T. Gender and the Musical Canon. Cambridge-New York-Melbourne: Cambridge University Press, 1993.

Clarke, E. y N. Cook, eds. Empirical Musicology: Aims, Methods, Prospects. New York-Oxford: Oxford University Press, 2004.

Cook, N. y M. Everist, eds. Rethinking Music. New York-Oxford: Oxford University Press, 1999.

Decentering Music. A Critique of Contemporary Musical Research. New York-Oxford: Oxford University Press, 2003.

Green, L. Música, Género y Educación. Madrid: Morata, 2001.

Lochhead, J. y Auner, Joseph, eds. *Postmodern Music/postmodern Thought*. New York: Routledge, 2002.

Martín Galán, J. y C. Villar-Taboada, coords. *Los últimos diez años de la investigación musical*. Valladolid: Universidad de Valladolid - Centro Buendía, 2004.

Ramos López, P., *Feminismo y música. Introducción crítica*. Madrid: Narcea, 2003.

Ramos López, P., "Nuevas tendencias en la investigación musicológica", *Revista de Musicología*, XXVIII/ 2 (2005), pp. 1381-1401.

Solie, R. A. *Music and Difference. Gender and Sexuality in Music Scholarship*. Berkeley-Los Angeles-London: University of California Press, 1993.

Treitler, L. *Music and the historical imagination*. Cambridge: Harvard University Press, 1996 (1989).

Trans, 15 (2011). Dossier: "Música y estudios sobre las mujeres"
[<http://www.sibetrans.com/trans/p16/trans-15-2011>]